

Sygn.akt III AUa 705/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2012r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Władysława Prusator-Kałuzna (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SO del. Bohdan Bieniek

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 maja 2012 r. sygn. akt III U 694/11

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie J. P. od decyzji z 26 września 2011r.

Sygn. akt III AUa 705/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 26 września 2011 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił J. P. prawa do emerytury. Organ rentowy stwierdził, że nie posiada on wymaganego, co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Przyjął, że w szczególnych warunkach J. P. pracował 11 miesięcy oraz 7 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do stażu pracy w szczególnych warunkach nie zaliczył okresów zatrudnienia: od dnia 5 maja 1976 roku do dnia 30 czerwca 1979 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S., od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 31 lipca 1996 roku w (...) Spółdzielni (...) w S. oraz od dnia 1 lipca 1969 roku do dnia 28 sierpnia 1971 roku i od dnia 14 października 1971 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku w Przedsiębiorstwie (...) w B..

J. P. w odwołaniu od powyższej decyzji domagał się przyznania mu prawa do emerytury po uprzednim zaliczeniu jako pracy w szczególnych warunkach zakwestionowanych okresów zatrudnienia.

Sąd Okręgowy w Suwałkach Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 11 maja 2012 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. P. prawo do emerytury od dnia 6 września 2011 roku. Sąd I instancji wskazał, że poza sporem pozostawały następujące okoliczności: ukończenie przez odwołującego 60-go roku życia, udowodnienie ogólnego stażu pracy, nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązanie stosunku pracy (będące warunkami do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach określonymi w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Okolicznością sporną było ustalenie, czy praca w okresach od dnia 5 maja 1976 roku do dnia 30 czerwca 1979 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S., od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 31 lipca 1996 roku w (...) Spółdzielni (...) w S. oraz od dnia 1 lipca 1969 roku do dnia 28 sierpnia 1971 roku i od dnia 14 października 1971 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku w Przedsiębiorstwie (...) w B. była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, a w konsekwencji czy odwołujący legitymuje się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. W celu ustalenia charakteru pracy J. P. w powyższych okresach Sąd Okręgowy dopuścił dowód z akt osobowych odwołującego, dowód z zeznań świadków W. J., R. J., M. K., S. S., J. W. oraz dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy K. P.. Po dokonaniu analizy zgromadzonego materiału dowodowego Sąd I instancji w odniesieniu do spornych okresów zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w B. uznał, że praca J. P. w powyższych okresach na stanowisku montera instalacji sanitarnych była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach określoną w wykazie A, dziale V, poz. 1 załącznika do w/w rozporządzenia -roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach. Odnośnie spornego okresu pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. Sąd Okręgowy również uznał, że praca odwołującego na stanowisku montera instalacji wodno-kanalizacyjnych do dnia 31 grudnia 1976 roku podlega uwzględnieniu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jako praca określona w wykazie A, dziale V, poz. 1 załącznika do w/w rozporządzenia - roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach oraz z uwagi na pełnienie funkcji brygadzysty od dnia 1 stycznia 1977 roku jako praca określona w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 załącznika do w/w rozporządzenia – kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, tj. w wykazie A, dziale V, poz. 1 załącznika do w/w rozporządzenia. W odniesieniu zaś do spornego okresu zatrudnienia J. P. w (...) Spółdzielni (...) w S. po przeanalizowaniu materiału dowodowego Sąd I instancji uznał, że zaliczeniu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach podlega jedynie część tego okresu, tj. od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 17 września 1986 roku, kiedy to odwołujący pracował na stanowisku montera instalacji wodno-kanalizacyjnej jako praca określona w wykazie A, dziale V, poz. 1 załącznika do w/w rozporządzenia - roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach. Część zaś spornego okresu od dnia 18 września 1986 roku do dnia 31 lipca 1996 roku, w ocenie Sądu Okręgowego, nie podlega uwzględnieniu, gdyż praca montera instalacji wodno-kanalizacyjnej nie była wówczas świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Reasumując, Sąd Okręgowy stwierdził, że uwzględnione w niniejszym postępowaniu okresy pracy w szczególnych warunkach (tj. od dnia 1 lipca 1969 roku do dnia 28 sierpnia 1971 roku i od dnia 14 października 1971 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku w Przedsiębiorstwie (...) w B., od dnia 5 maja 1976 roku do dnia 30 czerwca 1979 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. oraz od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 17 września 1986 roku w (...) Spółdzielni (...) w S.) łącznie z okresem uznanym przez organ rentowy (tj. 11 miesięcy oraz 7 dni) są wystarczające do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach (wynoszą ponad 15 lat). Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy jak w sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie:

- art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.) poprzez przyjęcie przez Sąd, że odwołujący udowodnił na dzień

1 stycznia 1999 roku co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych uprawniający do przyznania prawa do emerytury,

- art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału, tj. dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych odwołującego oraz ważnej części zeznań świadków, z których wynika, że odwołujący w okresach od dnia 1 lipca 1969 roku do dnia 28 sierpnia 1971 roku i od dnia 14 października 1971 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku w Przedsiębiorstwie (...) w B., od dnia 5 maja 1976 roku do dnia 30 czerwca 1979 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. i od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 17 września 1986 roku w (...) Spółdzielni (...) w S. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy określonej w wykazie A, dziale V, poz. 1 załącznika do w/w rozporządzenia - roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, wbrew stanowisku zaprezentowanemu przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie pozwalał na dokonanie ustalenia, że J. P. legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach w myśl przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Na wstępie należało wskazać, iż Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 30 marca 2000 roku w sprawie o sygn. akt II UKN 446/99 (OSNP 2001/18/562, lex numer 48778), iż ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 w/w rozporządzenia) nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających prowadzenie dowodu z opinii biegłego. Sąd I instancji rozpoznając sprawę dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na okoliczność ustalenia, czy praca, jaką wykonywał odwołujący w spornych okresach, była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych. Stwierdzić należy, iż ustalenie w/w okoliczności mogło zostać dokonane przez Sąd Okręgowy na podstawie dowodów innych niż opinia biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Należało bowiem rozstrzygnąć, czy praca wykonywana przez J. P. w spornych okresach odpowiada pracy ujętej w wykazie A załącznika do w/w rozporządzenia, zaś dokonanie kwalifikacji przez pryzmat w/w rozporządzenia nie wymagało od Sądu I instancji zasięgnięcia u biegłego wiadomości specjalnych.

Na obecnym etapie postępowania przedmiotem sporu pozostawała okoliczność, czy do stażu pracy w szczególnych warunkach podlegają uwzględnieniu te okresy zatrudnienia, co do których Sąd Okręgowy uznał, że odwołujący pracował w szczególnych warunkach, tj. od dnia 1 lipca 1969 roku do dnia 28 sierpnia 1971 roku i od dnia 14 października 1971 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku w Przedsiębiorstwie (...) w B., od dnia 5 maja 1976 roku do dnia 30 czerwca 1979 roku w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. oraz od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 17 września 1986 roku w (...) Spółdzielni (...) w S.. W konsekwencji zaś sporne było to, czy J. P. legitymuje się co najmniej 15 letnim – stażem pracy w szczególnych warunkach, a zatem czy spełnia wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania dochodzonego świadczenia.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zasadności zaliczenia przez Sąd I instancji do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 17 września 1986 roku w (...) Spółdzielni (...) w S.. Wskazać trzeba, iż w w/w zakładzie pracy odwołujący pracował przez znacznie dłuższy okres, bowiem od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 31 lipca 1996 roku. Już jednak na etapie postępowania przed Sądem I instancji ustalono, że praca wykonywana w okresie od dnia 18 września 1986 roku do dnia 31 lipca 1996 roku nie podlega uwzględnieniu do stażu pracy w szczególnych warunkach jako praca określona w wykazie A, dziale V, poz. 1 załącznika do w/w rozporządzenia - roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach, gdyż

czynności montera instalacji wodno-kanalizacyjnej nie były świadczone stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Stąd na obecnym etapie postępowania sporny pozostaje okres od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 17 września 1986 roku.

Jak wynika ze świadectwa pracy z dnia 31 lipca 1996 roku wystawionego przez zakład pracy (k. 1 akt osobowych) odwołujący w okresie zatrudnienia w tym zakładzie (tj. od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 31 lipca 1996 roku) wykonywał pracę montera instalacji wodno – kanalizacyjnej oraz hydraulika. Zakład pracy wystawił także drugie świadectwo pracy z dnia 15 sierpnia 1985 roku, w którym poświadczył, że w okresie od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 15 sierpnia 1985 roku odwołujący zajmował stanowisko montera instalacji wodno – kanalizacyjnych (k. 78 akt osobowych). Zarówno w umowie o pracę na okres próbny (od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 23 listopada 1981 roku), jak również na czas nieokreślony (od dnia 23 listopada 1981 roku) wskazano, że J. P. został zatrudniony na stanowisku montera instalacji wodno-kanalizacyjnej (k. 52-53 akt osobowych). W aktach osobowych, na co słusznie zwrócił uwagę organ rentowy, znajduje się dokument w postaci zakresu czynności J. P. z dnia 10 lutego 1982 roku (k. 87 akt osobowych). Dokument ten zatytułowany jest jako zakres czynności konserwatora instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej oraz centralnego ogrzewania. Wśród obowiązków pracowniczych odwołującego wymieniono w nim montaż i wymianę części rurociągów instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, wymianę armatury i przyborów oraz urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych, montaż podgrzewaczy wody, węzownic i bojlerów, przeczyszczanie instalacji kanalizacyjnej, wykonywanie podejść pod armaturę i przybory oraz urządzenia wodociagowe i kanalizacyjne, usuwanie wszelkiego rodzaju drobnych awarii i instalacji wodno-kanalizacyjnych oraz odpowiadanie za niezawodne działanie urządzeń i instalacji wodociagowych i kanalizacyjnych oraz stałą konserwację instalacji kanalizacyjnej w zakładach gastronomicznych i masarni. Podkreślenia zatem wymaga, że powyższy zakres czynności dotyczy spornego na obecnym etapie postępowania okresu.

Również z zeznań odwołującego przesłuchanego w charakterze strony na rozprawie apelacyjnej w dniu 4 grudnia 2012 roku wynikało, że w okresie zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w S. do jego obowiązków pracowniczych należało m.in. czyszczenie kanalizacji, czyszczenie pieców, naprawa grzejników centralnego ogrzewania, wymiana grzejników, wymiana rur, prace w wykopach do 2 metrów, czasem wymiana przyłączy do centralnego ogrzewania, montowanie ogrzewaczy i bojlerów, odpowietrzanie kaloryferów, naprawa kaloryferów, naprawa armatury w łazienkach. J. P. zeznał nadto, że pracował w brygadzie remontowej. W tym zakładzie pracy nie zajmował stanowiska brygadzisty. Co znamienne, sam odwołujący określił swoją pracę w powyższym okresie jako pracę hydraulika. Podkreślić przy tym należy, że odwołujący opisał charakter swojej pracy w powyższym zakładzie w odniesieniu do całego okresu zatrudnienia, tj. od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 31 lipca 1996 roku, nie różnicując obowiązków wykonywanych w spornym aktualnie okresie (tj. od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 17 września 1986 roku) od tych wykonywanych od dnia 18 września 1986 roku do dnia 31 lipca 1996 roku.

Charakter pracy w okresie od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 17 września 1986 roku, na jaki wskazał odwołujący, znajduje potwierdzenie w zeznaniach świadka J. W. (k. 34 v.). Świadek był kierownikiem brygady, w której pracował odwołujący. Podał on, iż J. P. wykonywał prace konserwacyjne, na przykład konserwację instalacji kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania. Czyścił studzienki, odpowietrzał instalację centralnego ogrzewania, naprawiał piece w kotłowni, jak były przecieki, to uszczelniał, wymieniał pompy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższy sporny okres zatrudnienia nie podlega uwzględnieniu do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jako praca określona w wykazie A, dziale V, poz. 1 załącznika do w/w rozporządzenia - roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach. Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, tj. dokumentacji osobowej z w/w zakładu pracy, zeznań świadka J. W. oraz zeznań J. P. w spornym okresie odwołujący wykonywał typowe prace konserwatorskie, które nie są wyszczególnione w w/w rozporządzeniu jako prace wykonywane w szczególnych warunkach. Nadto na uwagę zasługuje okoliczność, że dział V w/w rozporządzenia dotyczy prac wykonywanych w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych. Odwołujący nie pracował w zakładzie pracy należącym do resortu budownictwa, lecz w przemyśle spożywczym.

Skoro więc sporny okres zatrudnienia od dnia 9 listopada 1981 roku do dnia 17 września 1986 roku nie podlega uwzględnieniu do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych (a w powiązaniu z nieuwzględnionym przez Sąd Okręgowy okresem od dnia 18 września 1986 roku do dnia 31 lipca 1996 roku – cały okres zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w S.), to powyższa okoliczność przesądza, iż odwołujący nie legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. Nawet bowiem uwzględnienie do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia od dnia 1 lipca 1969 roku do dnia 28 sierpnia 1971 roku (tj. 2 lat, 1 miesiąca oraz 28 dni) i od dnia 14 października 1971 roku do dnia 30 kwietnia 1976 roku (tj. 4 lat, 6 miesięcy oraz 17 dni) w Przedsiębiorstwie (...) w B. oraz od dnia 5 maja 1976 roku do dnia 30 czerwca 1979 roku (tj. 3 lat, 1 miesiąca oraz 26 dni) w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. w połączeniu z okresem uwzględnionym przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji (tj. 11 miesięcy oraz 7 dni) nie spowodowałoby, aby odwołujący legitymował się co najmniej 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

A.K.